

Το ηλεκτρονικό Newsletter ΓΥΝΑΙΚΑ ΣΗΜΕΡΑ gynaikasimera.gr, στις 28/3/2013 αναφέρετε στο **Πρόγραμμα Ημερίδων και Επιμορφωτικών Διαλέξεων 2013** του ΤΕΦΑΑ και την εισήγηση της κυρίας Καμπερίδου.

http://www.gynaikasimera.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=346:diachroniki-proseggisi-tou-gynaikeiou-apokleismoy-o-athlitismos-os-pedio-koinonikis-xeirafetisis&catid=20:2011-09-06-07-50-20&Itemid=119&lang=gr

Ολυμπιακοί Αγώνες Γυναικών

Διαχρονική προσέγγιση του γυναικείου αποκλεισμού: ο αθλητισμός ως πεδίο κοινωνικής χειραφέτησης

Στο πλαίσιο του **Προγράμματος Ημερίδων και Επιμορφωτικών Διαλέξεων 2013** του **Τμήματος Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (ΤΕΦΑΑ)** του **Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών**, ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσίασε η εισήγηση της Επικ. Καθηγήτριας της Κοινωνιολογίας **Ειρήνης Καμπερίδου** στις **20/3/2013** με θέμα: *«Διαχρονική προσέγγιση του γυναικείου αποκλεισμού: Ο αθλητισμός ως πεδίο κοινωνικής χειραφέτησης»*.

Είδαμε ότι οι πραγματικά υφιστάμενες βιολογικές διαφορές μεταξύ των φύλων -οι οποίες φυσικά υπάρχουν- αποτέλεσαν κατά το παρελθόν αφορμή, δικαιολογία, πρόφαση ή πάτημα για τον αποκλεισμό της γυναίκας από τα αθλητικά δρώμενα και κυρίως την υποεκπροσώπησης της στην ιεραρχία των αθλητικών θεσμών μέχρι και σήμερα, πχ. Διεθνούς Ολυμπιακή Επιτροπή (ΔΟΕ).

Η αθλητική ταυτότητα συνδέεται με διάφορες κοινωνικο-πολιτισμικές έννοιες-νοήματα από την αρχή των Ολυμπιακών Αγώνων, τον 19ο αιώνα, όταν οι γυναίκες ήταν αποκλεισμένες όχι μόνο από τον αθλητισμό, αλλά και από τον ευρύτερο κοινωνικό-δημόσιο τομέα. Παρατηρείται ότι ο ολυμπιακός αθλητισμός εμφανίζεται από τις αρχές της κοινωνικής του παρουσίας ως εκείνος ο θεσμός ο οποίος περιθωριοποίησε τις γυναικείες αξιώσεις για συμμετοχή. Από την άλλη πλευρά αποτέλεσε και πεδίο κοινωνικής χειραφέτησης για την γυναίκα.

Αρχικά η κυρία Καμπερίδου εξέτασε πως παγιώθηκαν και αναπαράγονται τα στερεότυπα περί αδύνατου/ασθενές φύλου, τις κυρίαρχες «επιστημονικές», κοινωνικές και εθιμοτυπικές αντιλήψεις του 19ου και αρχές 20ου αιώνα, σύμφωνα με τις οποίες η ενασχόληση της γυναίκας με τον αγωνιστικό αθλητισμό θεωρείτο βιολογικά και ψυχικά επιβλαβής. Ασφαλώς και η στάση της ΔΟΕ, της ανδροκρατούμενης επιτροπής, απηχούσε γενικότερες κοινωνικές αντιλήψεις γύρω από τη σχέση των γυναικών με τη γυμναστική και τα σπορ. Δηλαδή, προσαρμοσμένοι στο πνεύμα της εποχής τους οι εκπρόσωποι των σημαντικότερων θεσμών του αθλητισμού των επιδόσεων, ήταν απορριπτικοί έως εχθρική όσον αφορά στη συμμετοχή γυναικών.

Η αντίληψη ότι ο κοινωνικός ρόλος της γυναίκας εξαντλείται στο πλαίσιο της οικογένειας βρήκε αντίθετες πολλές γυναίκες και αθλήτριες του 19ου και αρχές του 20ου αιώνα, όπως την Σταματία Ροβίθου από τη Σύρο και την Κερκυραία Μελπομένη, οι οποίες το 1896 ως ένδειξη διαμαρτυρίας και αντίδρασης για τον αποκλεισμό των γυναικών από τους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες, διήνυσαν την επίσημη μαραθώνια ολυμπιακή διαδρομή,

από τον Μαραθώνα μέχρι το Παναθηναϊκό στάδιο, σε 5½ ώρες και 4 ½ ώρες αντίστοιχα. Ωστόσο, εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η γυναικεία επιχειρηματικότητα της Γαλλίδας αθλήτρια-ακτιβίστρια, Alice Milliat, η οποία διοργάνωσε τις γυναικείες Ολυμπιάδες, γνωστοί ως «Ολυμπιακοί Αγώνες Γυναικών» (1921-1936), καθώς και άλλα γυναικεία αθλητικά events και πρωταθλήματα, όπως γυναικείο ποδόσφαιρο και ποδηλασία, σε εποχές που η αθλητική δραστηριότητα των γυναικών στιγματιζόταν κοινωνικά. Οι γυναικείες Ολυμπιάδες ήταν η απάντηση φεμινιστικών κύκλων και της Γυναικείας Διεθνούς Αθλητικής Ομοσπονδίας (Fédération Sportive Féminine Internationale), απέναντι στις συνεχείς αρνήσεις της ΔΟΕ και της Διεθνούς Ομοσπονδίας Ερασιτεχνικού Αθλητισμού να επιτραπεί στις γυναίκες να συμμετάσχουν σε ολυμπιακά αθλήματα, θεωρούμενα κατ' εξοχήν ανδρικά, όπως οι αγώνες δρόμου. Η Milliat, ως Πρόεδρος της Γυναικείας Διεθνούς Αθλητικής Ομοσπονδίας, μετά από την μεγάλη επιτυχία των «Ολυμπιακών Αγώνων Γυναικών» στο Παρίσι το 1922, ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με τη ΔΟΕ, στις οποίες απαιτούσε την ισότιμη συμμετοχή των γυναικών και ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα γυναικείων αθλημάτων στους ΟΑ, διαφορετικά θα συνεχιζόταν η διοργάνωση των γυναικείων Ολυμπιάδων. Αυτό που κατάφερε, μεταξύ άλλων, ήταν τη συμμετοχή των γυναικών στο στίβο για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Άμστερνταμ το 1928 σε πέντε αθλήματα.

Στη δεύτερη ενότητα της εισήγησής της η κυρία Καμπερίδου ανέδειξε ότι ο Ολυμπιακός αθλητισμός αποτέλεσε και αποτελεί πεδίο κοινωνικής χειραφέτησης όχι μόνο για την γυναίκα, αλλά και για πολλές μη-προνομιούχες κοινωνικές/εθνικές ομάδες. Παρέχει το κοινωνικό πλαίσιο για την προβολή/ορατότητα, τη γνωστοποίηση και τη διακήρυξη αιτημάτων, διαμαρτυριών και αντιθέσεων με το κατεστημένο. Εν ολίγοις, ο Ολυμπιακός αθλητισμός αποτελεί μέσο γνωστοποίησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Παρέχει αρένα διαμαρτυρίας κατά της κοινωνικής, πολιτικής, ρατσιστικής και φυλετικής βίας. Για παράδειγμα, οι μαζικές διαδηλώσεις διαμαρτυρίας για την καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κίνα και στο Θιβέτ που πραγματοποιήθηκαν πριν, κατά τη διάρκεια και μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνου το 2008.